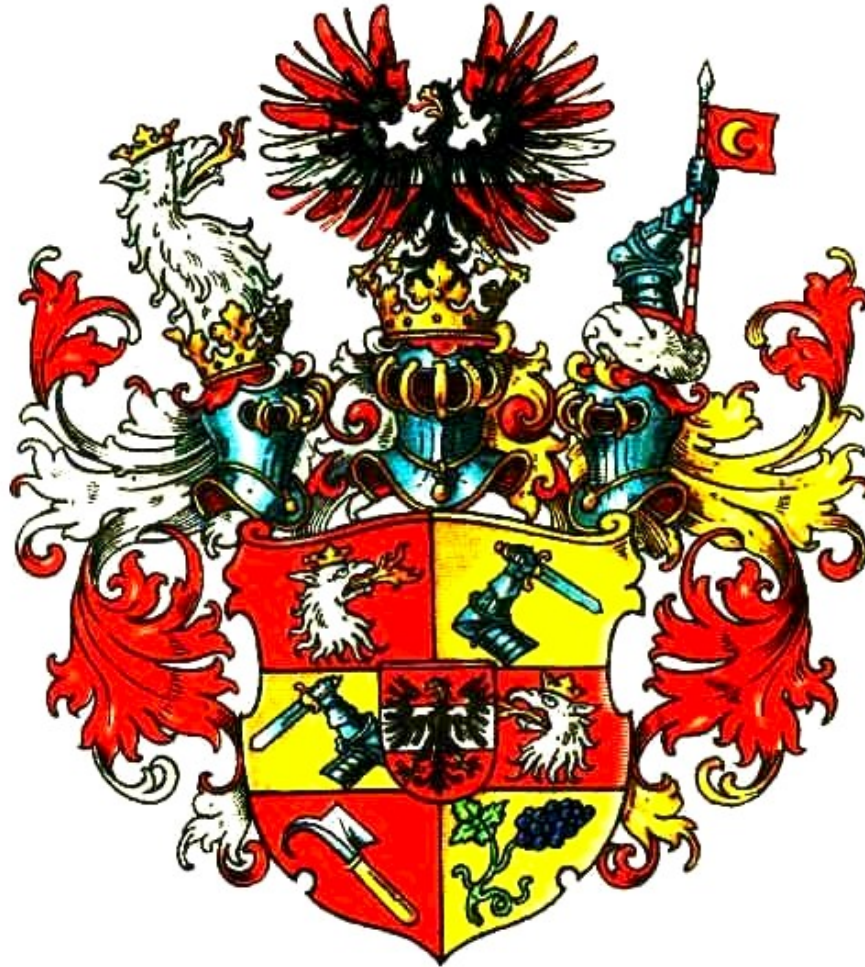

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

HERALDIKA

Tematická oblast	Pomocné vědy historické
Datum vytvoření	24. 11. 2012
Ročník	7. ročník osmiletého nebo 2. ročník čtyřletého gymnázia
Stručný obsah	Student se seznámí s historií vzniku erbů i se základními pravidly jejich tvorby a způsoby popisování.
Způsob využití	Postupně si ukážeme jednotlivé části, ze kterých se erb skládá. Studenti poté na základě úkolů sami popíší určitý erb a pokusí se vytvořit dle daných pravidel vlastní.
Autor	Mgr. Michael Dvorský
Kód	VY_32_INOVACE_17_DDVR09

HERALDIKA

Heraldika (z latinského *heraldus* –herold) je pomocná věda historická, která se zabývá studiem souhrnu pravidel a zvyklostí, podle nichž se znaky – erby tvoří, popisují, určují a kreslí.

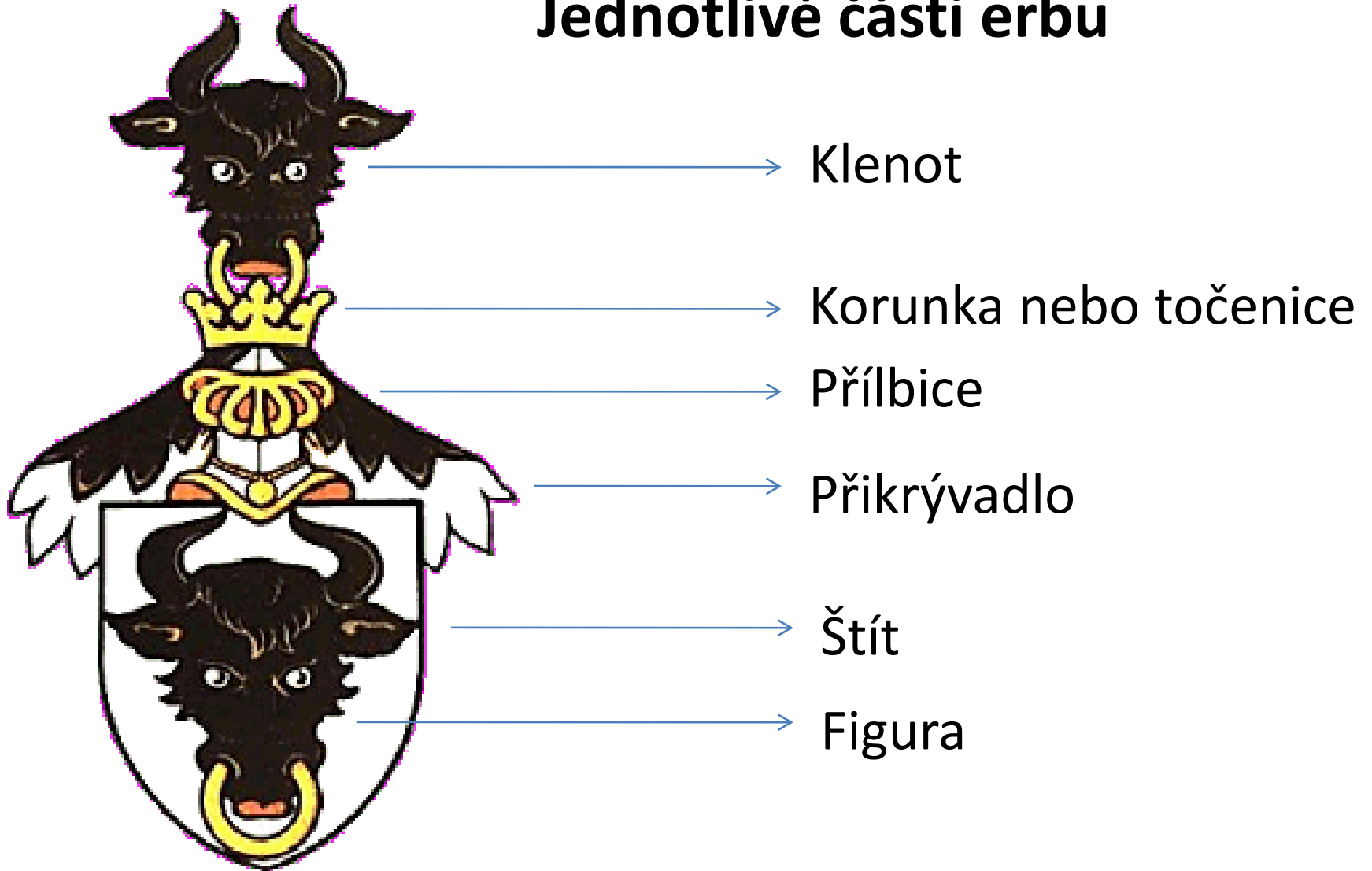

Vznikla v první polovině 12. století, kdy se v letech 1135 až 1155 objevují první znaky ve většině evropských zemí.

V Čechách se za první erb považuje plamenná orlice dochovaná na pečeti Přemysla Otakara I. z roku 1192.

Přemyslovská plamenná orlice

Jednotlivé části erbu

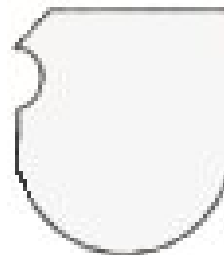
Erb rodu Pernštejnů

Tvary Štítu

Gotický - 13.- 14. století

Kolčí - 14. - 16. století,
s výřezem pro dřevce.

Renesanční - 16. - 17. století,
různě vykrajované okraje.

Barokní - od 17. století.

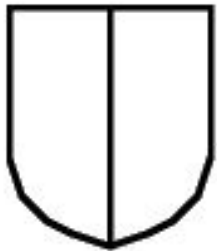
Možné způsoby dělení štítů

Štít popisujeme z pohledu
štítonoše,
začínáme pravou stranou.

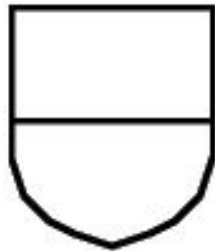
Jako první hlásíme tinkturu –
barvu, poté heraldickou figuru.

Pro polcený štít se začíná zprava.
Pro dělený štít shora.

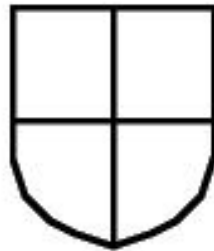
Po štítu popisujeme přilbu,
klenot a přikrývadla

polcení

dělení

čtvrcení

dělení
pošíkem

dělení
pokosem

čtvrcení
pokosem

Obecné figury

Obecné figury jsou obrázky živých, neživých a neskutečných věcí kladené do štítu. Rozdělili jsme je do následujících kategorií:

přirozené - lidé, zvířata, rostliny, nadpozemské úkazy

nadpřirozené - božské osoby, světci,
náboženská symbolika, nestvůry

umělé - zbraně, nástroje, nádoby atd.

kříže - různě tvarované kříže

Obecná figura by měla co nejvíce vyplňovat pole štítu
a nemá se dotýkat okraje pole.

Figura ze štítu se často opakuje v klenotu.

Příklady nadpřirozených heraldických figur

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bc/Baziliszkusz.jpg>

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/93/Radslavice_%28Prerov%29_CoA_CZ.jpg

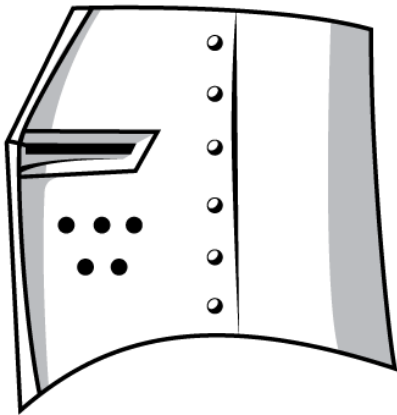
Creative commons

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Royal_Arms_of_England_%281198-1340%29.svg

Přilbice

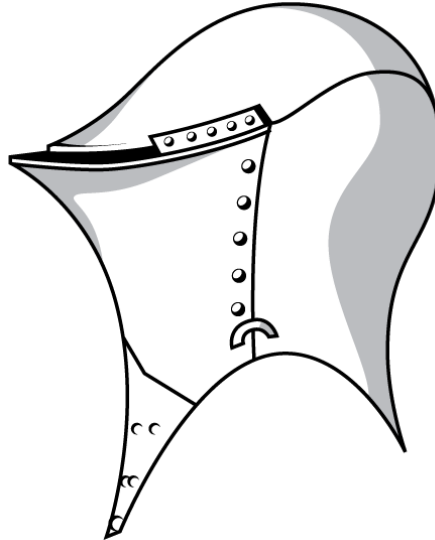
Přilbice hrncová

- první přilbice, která se objevuje v heraldice

Creative commons

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Helmet_1-2.png

Přilbice kolčí

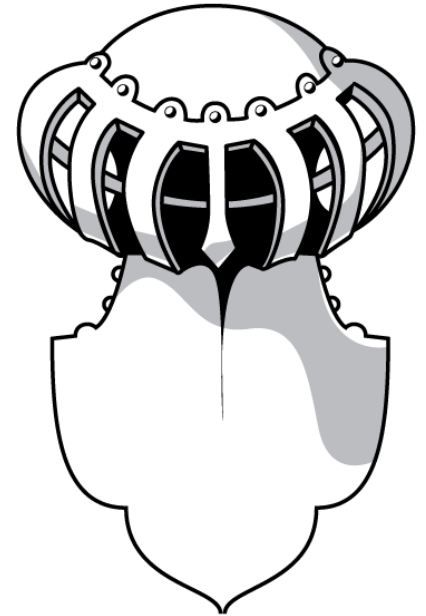
Tato přilbice je používána výhradně k jízdním turnajům.

Creative commons

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Helmet_3-2.png

Přilbice turnajová

- tato přilba se používá od poloviny 15. století.

Creative commons

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/31/Helmet_4-1.png

Hrncová přilbice s klenotem

[Creative commons](#)

[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6b/KHM_Wien_B_74 -
Great_helm_of_Albert_von_Prankh%2C_14th_century%2C_front.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6b/KHM_Wien_B_74_-_Great_helm_of_Albert_von_Prankh%2C_14th_century%2C_front.jpg)

Na přilbu se umísťuje klenot

Příklady klenotů

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lev_vyskakujici.svg

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/Drachentaube.svg>

Přikryvadla

Dalším prvkem, který lze na erbu spatřit, jsou přikryvadla.

Říká se jim také *přikrývky*, *pokrývky*, *krydla* a *fafrnochy*.

Jedná se o barevný pruh látky, která splývá z vrcholu přilbice směrem dozadu a do stran.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1e/Skraiste_1.png

Přikryvadla
v erbu rodu
Kolowratů

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Colobrach_CoA.jpg

Popis českého erbu:

Velký státní znak tvoří čtvrcený štít, v jehož prvním a čtvrtém červeném poli je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí (zbroj – drápy, zuby, zobák). Ve druhém modrém poli je stříbrno-červeně šachovaná orlice se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Ve třetím zlatém poli je černá orlice se stříbrným půlměsícem zakončeným jetelovými trojlístkami a uprostřed s křížkem, se zlatou korunou a červenou zbrojí.

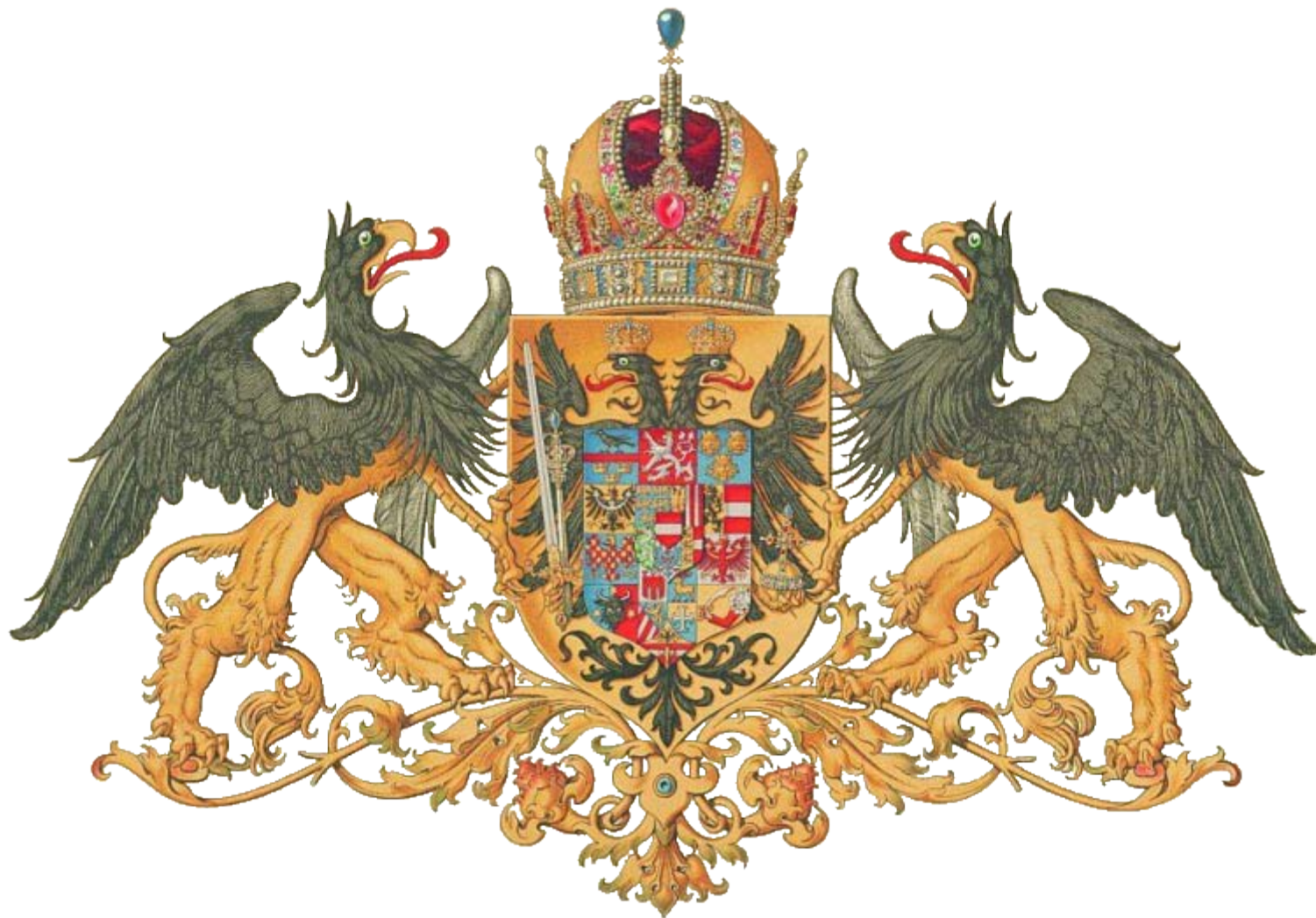

Štítonoši

U štítu jsou občas vidět další figury.
Říká se jim štítonoši.

Heslo a pokřik

Pod erbem bývá často páska, na které je napsáno heslo rodu.
Heslo většinou vyjadřuje tradovanou událost
v dějinách rodu, jméno erbovníka, obecná moudra, lásku
k Bohu, vlasti nebo panovníkovi. Jako příklad se většinou uvádí
heslo rodu Popelů z Lobkowicz –
Popel jsem a popel budu.

Dva gryfové jako štítonoši
rakousko - uherského erbu z roku 1915

**Jaké klenoty naleznete na
zobrazených erbech?**

Historický erb Království českého

Popište

Historický erb Markrabství moravského

Popište

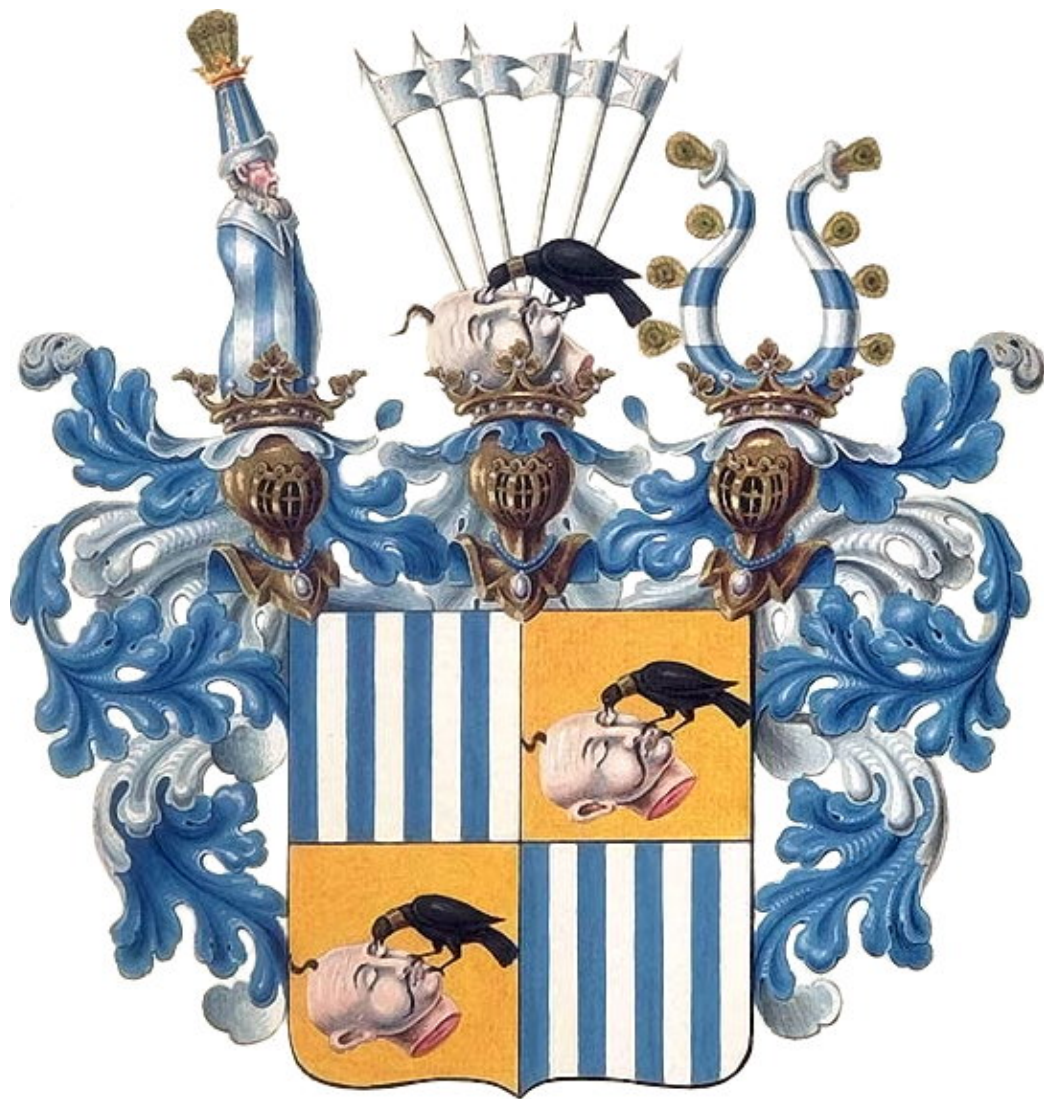
Historický znak Slezska

Popište

Erby pěti větví rodu Rožmberků – „pánů z růže“

Erb rodu
Schwarzenberků

Popiš erby

Páni z Potštejna

Creative commons

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Boh%C3%A1%C4%8D_z_Pot%C5%A1tejna.svg

Valdštejnové

Creative commons

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:POL_COA_Waldstein.svg

Popis erbů:

Páni z Potštejna –

Gotický štít, dělený stříbrno – červeným pokosem.
Na hrncové přilbici stříbrno – červené přikrývadlo.
Klenot tvoří parohy.

Valdštejnové –

Barokní čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém zlatém poli modrý lev, ve druhém a třetím modrém poli zlatý lev.
Turnajová přilbice s korunkou a zlato – modrým přikrývadlem. Klenot tvoří zlato – modrá křídla.